

Vår saksbehandler
Erik Kathrud, tlf 32808631

Saksgang:

Beh.nr.	S.type	Behandles av	Utvalgssaksnr	Møtedato
1	Å PS	Hovedutvalget for utdanningssektoren		27.01.06

Forslag til endringer i opplæringsloven - opplæring i helseinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner. Høringssvar fra Buskerud fylkeskommune

Buskerud fylkeskommune har ansvaret for opplæring av barn og unge som er innskrevet i helseinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner. Fylkeskommunen har delegert denne oppgaven til Strømsø vgs som i 2005 har hatt et budsjett på 20 mill kr til denne opplæringen (SMI).

Forslag til vedtak:

Hovedutvalget for utdanning godkjenner det avgitte høringssvaret fra Buskerud fylkeskommune.

Buskerud fylkeskommune, 04.01.2006
Tom Martinsen e.f
fylkesutdanningssjef

Bakgrunn for saken

Utdannings- og forskningsdepartementet har sendt forslag til endringer i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den videregående opplæringen (opplæringsloven) på høring. Forslagene gjelder endringer i opplæringsansvaret for pasienter i helseinstitusjoner og beboere i barnevernsinstitusjoner.

Saken gjelder hvilket forvaltningsnivå som bør ha ansvaret for opplæring i helse- og barnevernsinstitusjoner. Gjeldende rett ble vedtatt som endringer i opplæringslova med ikrafttreden 01.01.2004, og er som følger:

Opplæringslovens § 13.2 fastsetter fylkeskommunens ansvar for opplæring i barnevernsinstitusjoner:

§ 13-2. *Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og videregående opplæring i institusjonar etter barnevernlova*

Når det blir gjort vedtak om plassering i institusjon etter barnevernlova, er det den fylkeskommunen der den kommunen ligg som er ansvarleg for plasseringa, jf. barnevernlova § 8-4, som har ansvaret for å oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og videregående opplæring i institusjonen etter lova her.

Ansvarer omfattar barn og unge i institusjonar i fylkeskommunen som den statlege regionale barnevernmyndigheita har ansvaret for etter barnevernlova § 5-1, og private og kommunale institusjonar som er godkjende etter barnevernlova § 5-8. Institusjonane skal sørge for nødvendige lokale til opplæringa.

Departementet kan gi nærmare forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om ansvaret til fylkeskommunen.

Endra med lover 12 april 2002 nr. 10, 9 mai 2003 nr. 29 (i kraft 1 jan 2004, etter res. 9 mai 2003 nr. 596), 16 jan 2004 nr. 6 (i kraft 1 jan 2004).

For Buskerud Fylkeskommune innebærer dette et opplæringsansvar for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp for barn og unge fra Buskerud i barnevernsinstitusjoner, som forvaltes av Strømsø videregående skole avd. SMI. Noen plasseringer foretas over fylkesgrenser, i disse tilfellene skal hjemfylkeskommunen betale for opplæringen.

I tillegg kommer elever med fullført grunnskole, som får videregående opplæring i regi av Buskerud Fylkeskommunes ordinære videregående skoler.

Opplæringslovens § 13.3a fastsetter fylkeskommunens ansvar for opplæring i statlig eide helseinstitusjoner:

§ 13-3a. *Plikt for fylkeskommunen til å sørge for grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring i helseinstitusjonar som regionale helseføretak eig.*

Fylkeskommunen skal oppfylle retten til grunnskoleopplæring, spesialpedagogisk hjelp og vidaregåande opplæring etter lova her for pasientar i helseinstitusjonar som det regionale helseføretaket, oppretta etter helseføretakslova § 8, eig i fylkeskommunen. Helseføretaket skal sørge for nødvendige lokale til opplæringa.

Departementet gir nærmare forskrifter eller pålegg i enkelttilfelle om ansvaret til fylkeskommunen.

Føyd til med lov 12 april 2002 nr. 10, endra med lov 16 jan 2004 nr. 6 (i kraft 1 jan 2004).

For Buskerud Fylkeskommune innebærer dette et opplæringsansvar for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp for barn og unge fra Buskerud i statlig eide helseinstitusjoner, og opplæringen forvaltes av Strømsø videregående skole avd. SMI. Hovedtyngden av opplæringen skjer innen barne- og ungdomspsykiatri, og litt innen somatikk i Drammen.

Buskerud Fylkeskommunes årlige budsjett for grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp for barn og unge fra Buskerud i barnevernsinstitusjoner og statlig eide helseinstitusjoner er på 20 mill.kr. Det faktiske forbruket kan variere med antallet barn og unge som til enhver tid er institusjonsplasserte.

Buskerud Fylkeskommune har tradisjonelt ivaretatt opplæringsansvaret innen grunnskoleopplæring og spesialpedagogisk hjelp ved å kjøpe tjenester fra kommunene. Det utredes nå en overgang til et fylkeskommunalt eid skolesenter, for å sikre best mulig styrbarhet, kvalitet og økonomi i opplæringen. Det vises til HUU-sak 014/05, 17.03.2005: ”Etablering av fylkeskommunalt skolesenter for opplæring i statlige helseinstitusjoner og statlig barnevern i Buskerud”.

Premisser og problemstillinger

Høringsdokumentet tar opp 6 alternative endringer av opplæringsloven, og ber høringsinstansene kommentere samtlige endringsforslag, og foreslå hvilken/hvilke som bør velges.

Høringsvaret bør tilrå forslag som sikrer best mulig kvalitet og samtidig mest mulig kostnadseffektive måter å ivareta opplæringsansvaret på. Opplæring i institusjon er svært kostbart. En skoleplass koster i gjennomsnitt 250.000 kr. pr. år.

Høringsdokumentet foreslår ikke endringer i rammetilskuddet til fylkeskommunene som følge av lovendringen. De 6 ulike forslagene kan derfor slå ulikt ut hva angår fylkeskommunens økonomiske forpliktelser.

Mulige alternative løsninger og konsekvenser

Her behandles høringsdokumentets 6 ulike forslag til endring i opplæringsloven, med en vurdering av hvert enkelt forslag.

1. Fylkeskommunalt ansvar for opplæring i både offentlige og private helseinstitusjoner.
2. Spørsmål om opplæringsansvaret i barnevernsinstitusjonene bør flyttes fra beboerens hjemfylkeskommune til fylkeskommunen der institusjonen ligger.
3. Helseforetakene får ansvar for opplæringen både i helseforetakene og private helseinstitusjoner.
4. Opplæringsansvaret i barneverninstitusjonene flyttes fra hjemfylkeskommune til staten ved statlig regional barnevernmyndighet.
5. Spørsmål om videreføring av dagens ordning når det gjelder opplæringsansvaret i private helseinstitusjoner
6. Kommunalt ansvar for grunnskoleopplæringen og fylkeskommunalt ansvar for videregående opplæring i alle helseinstitusjoner og barnevernsinstitusjoner.

Forslag 1 og 2, sett i sammenheng, vil føre til at samme forvaltningsnivå – fylkeskommunen – har opplæringsansvaret både i helse- og barnevernsinstitusjoner, enten disse er private eller offentlige. Finansieringen vil være på plass fra første skoledag. Ordningen vil være lett å administrere, og det kan etableres eller videreføres robuste fylkeskommunale institusjonsskoler med høy kompetanse innen institusjonsundervisning. I dag har fylkeskommunen opplæringsansvaret dersom institusjonen eies av det regionale helseforetaket, men ikke hvis institusjonen er privateid. Selv om institusjonsplassene er kjøpt av helseforetaket, er det kommunen og ikke fylkeskommunen som er ansvarlig for opplæringen i privateide institusjoner.

Forslag 1 vil gjøre fylkeskommunen ansvarlig for opplæring i alle institusjonsplasser som finansieres av regionale helseforetak. Opplæringsansvaret blir mer enhetlig, med like regler for opplæring i private og offentlige helseinstitusjoner. Samtidig vil fylkeskommunen få økte kostnader i forhold til privateide institusjoner som vil falle inn under bestemmelsen, og hvor opplæringen finansieres av kommunene i dag.

Vedr. forslag 2 er det i dag i de fleste tilfeller institusjonsbeboerens hjemfylkeskommune som er ansvarlig for opplæringen. Dette er enkelt å forvalte når institusjonsplassering skjer i beboerens hjemfylke, men utløser mye arbeid med refusjonsgarantier og pedagogisk dokumentasjon over fylkesgrensene i de tilfellene hvor en beboer plasseres utenfor hjemfylkeskommunen.

Forslag 3 og 4 overfører opplæringsansvaret til staten ved henholdsvis helseforetakene og de regionale barnevernsmyndighetene. Det vil føre til opprettelse av statlige institusjonsskoler, slik at vi på samme sted kan få kommunale, fylkeskommunale og statlige skoleenheter med egen rektor, eget PPT osv. De statlige institusjonsskolene vil ha sin forankring i helse- eller barnevernsinstitusjoner, ikke i pedagogiske fagmiljøer.

Forslag 5 vil ikke medføre endring for Buskerud Fylkeskommune. Men de private helseinstitusjonene vil fortsatt måtte forholde seg til mange ulike kommuner for å få godkjenning og refusjon for opplæring i institusjonene.

Forslag 6 fører til at kommunene, som har alt annet ansvar innen grunnskoleopplæring, også får ansvaret for grunnskoleopplæring i institusjoner. Fylkeskommunen kan begrense sitt ansvar til videregående opplæring, hvor fylkeskommunen har alt annet ansvar, kompetanse osv. Både kommuner og fylkeskommuner kan ta utgangspunkt i eksisterende skoler, og forankre institusjonsundervisningen i disse. Dette kan synes som en forenkling. Men institusjonsundervisning er et komplisert fagfelt, og krever spesialisert lærerkompetanse og - erfaring fra institusjonsopplæring. Det vil bli vanskeligere å etablere større skolesentra med spesialkompetanse innen institusjonsundervisning, med gode løsninger både for grunnskole og videregående nivå.

Konklusjon:

Tar en utgangspunkt i en målsetting om best mulig opplæring for barn og ungdom som i perioder er i institusjon, vil forslagene 1 og 2 ivareta målsettingen best. Det nest beste ut fra et kvalitetssynspunkt, synes å være alternativ 6, men med dette alternativet vil enhetene bli små, og spesialkompetansen derfor svakere, særlig i små kommuner.